



برای جلوگیری از حواشی و پیشگیری از اعتراضات احتمالی آینده تا جای ممکن باید بازیگری را برای نقش روحانی انتخاب کرد که کارنامه قابل دفاعی داشته باشد و پیش از این تن به ایفای هر نقشی نداده باشد

فایده‌یک

ویژه‌نامه رادیو و تلویزیون روزنامه جام جم  
شنبه ۴ مرداد ۹۹ • شماره ۷۱۹

چالش‌ها

۳

نمایش روحانیون در سریال‌های تلویزیونی با چه چالش‌هایی روبه‌روست؟

# غوغای روحانی‌نگر!



سریال سر دلبران

این که اولین بار در کدام سریال تلویزیونی به شخصیت یک روحانی پرداخته شد مشخص نیست، اما بدون شک پس از پیروزی انقلاب اسلامی و با تثبیت جایگاه روحانیت به عنوان یکی از گروه‌های مرجع و اثرگذار، نحوه نمایش این قشر در مجموعه‌های نمایشی سیمای اهمیت روزافزونی پیدا کرد. روحانیونی که طی سال‌های گذشته در سریال‌های دیدیم در چند تیپ ثابت مانند امام جماعت مسجد، معتمد محل، قاضی، عاقد و... خلاصه می‌شد، اما در سال‌های اخیر هم در سینما و هم در تلویزیون، پرداختن دقیق و با جزئیات به شخصیت روحانی جای خودش را در آثار نمایشی باز کرده است. در این گزارش به حساسیت‌ها و چالش‌های نمایش روحانیون در سریال‌های رسانه ملی پرداخته ایم.

محمد وفایی  
خبرنگار

## حرکت بر لبه تیغ

بازیگران معمولاً از بازی کردن در نقش روحانی استقبال می‌کنند، چون به کارنامه‌شان تنوع می‌دهد و این تنوع در این سال‌ها درست یا غلط به یکی از معیارهای ارزیابی بازیگران تبدیل شده است. اما تجربه نشان داده صرف قرار گرفتن در گریم و لباس روحانیت نمی‌تواند موجب موفقیت بازیگر در ایفای نقش روحانی شود و دیدن بازیگر در این جایگاه شاید فقط در سکانس اول برای مخاطب جالب باشد.

در این چند دهه نمونه‌های متعددی در ذهن داریم که بازیگران در خلق شخصیت عالم دینی ناموفق بوده‌اند، چرا که شناخت قابل قبولی از زندگی این قشر نداشته‌اند و صرفاً با کتابی حرف زدن و ساختن صدایی متفاوت با صدای واقعی خودشان، سعی در تیپ‌سازی داشته‌اند. از این جهت، انتخاب بازیگری که اهل مطالعه و به خصوص تحقیق میدانی باشد، اهمیت ویژه‌ای می‌یابد؛ بازیگری که حداقل چند روزی را در فضای حوزه علمیه و در میان طلبه‌ها سپری کند و با مشاهده دقیق آدم‌ها به شخصیت نوشته شده در فیلمنامه نزدیک شود. در بسیاری از موارد حتی اصول ابتدایی هم توسط بازیگر رعایت نمی‌شود و چون مطالعه کافی صورت نگرفته، زیاد می‌بینیم که بازیگر نقش روحانی در بیان یک آیه از قرآن مشکل دارد یا وضو گرفتن و نماز خواندن او حتی به عنوان یک فرد عادی باورپذیر نیست، چه رسد به یک عالم دینی! چالش دیگری که بیش از این که به بازیگر مربوط باشد به کارگردان ارتباط دارد، سابقه بازیگر است. برای جلوگیری از حواشی و پیشگیری از اعتراضات احتمالی آینده تا جای ممکن باید بازیگری را برای نقش روحانی انتخاب کرد که کارنامه قابل دفاعی داشته باشد و پیش از این تن به ایفای هر نقشی نداده باشد. در غیر این صورت، بخشی از انرژی گروه سازنده اثر، صرف مبارزه با مخالفان خواهد شد.

و ناملوس ایجاد شود که نسیتی با روحانیونی که مخاطب تا به حال در زندگی واقعی دیده نداشته باشد. البته برای این کار در نظر گرفتن ویژگی‌های مثبت و منفی شخصیت‌های عادی برای روحانی لازم است که جسارت خاصی را می‌طلبد. مرز بین یک روحانی با فاصله از اجتماع و روحانی‌ای که بیش از حد شبیه مردم کوچه و بازار است، بسیار باریک است و فیلمسازانی در پرداختن شخصیت روحانی در آثارشان به توفیق رسیده‌اند که روی این مرز حرکت کرده‌اند. به جز اینها، محدودیت گریم یکی دیگر از چالش‌های سریال سازان برای نمایش شخصیت روحانی است. هم کارگردان و هم طراح چهره‌پردازی در این کار با محدودیت مواجه‌اند، چرا که معمولاً ظاهر روحانیون تنوع چندانی ندارد و تقریباً باید از گریم به عنوان یکی از عوامل مؤثر در ساختن و بعد دادن به شخصیت صرف نظر کرد. این محدودیت در طراحی لباس نیز وجود دارد و برای یک شخصیت روحانی در نهایت می‌توان دو نوع لباس برای نماهای داخلی و خارجی در نظر گرفت. از سوی دیگر در تصویربرداری آثاری که شخصیت اصلی آنها روحانی است، خطر تکراری شدن نماها وجود دارد و نیفتادن به این دام، هوشمندی کارگردان و مدیر تصویربرداری را می‌طلبد.

داشته‌اند و یکی از چالش‌های خالقان یک سریال، به دست دادن تصویری از یک شخص روحانی است که با پیش فرض ذهنی مخاطب در تضاد نباشد. علاوه بر این، نقش آفرینی برخی عالمان دینی در جایگاه واعظ و سخنران باعث شده بسیاری از این افراد هوادار و دنبال‌کننده پیدا کنند و مطمئناً این هواداران تصویری معارض با چیزی که از نزدیک و در هیات‌های مذهبی لمس کرده‌اند، بر نمی‌تابند.

## خطر تولید مقوا به جای شخصیت

البته شخصیت‌پردازی درست و دقیق برای همه نقش‌های یک فیلم یا سریال مهم است، اما در مواردی که شخصیت خاستگاه شغلی و اجتماعی مشخصی دارد، این کار سخت‌تر می‌شود. به عنوان مثال، ساختن شخصیت یک راننده کامیون یا ناظم مدرسه به گونه‌ای که با نمونه‌های قبلی‌ای که در حافظه تصویری مخاطب موجود است متفاوت باشد، دشواری‌های خاص خود را دارد. در مورد شخصیت روحانیون هم این چالش پیش روی فیلمنامه نویس و کارگردان است. در شخصیت‌پردازی یک روحانی این خطر وجود دارد که یک نقش فضایی

## حرمت لباس پیامبر (ص)

نمایش شخصیت روحانی در سریال‌ها سختی‌های خاص خود را دارد؛ از یک سو با توجه به سابقه لباس روحانیت در تاریخ اسلام و رسیدن پیشینه آن به پیامبر (ص)، نمایش چنین شخصیتی به گونه‌ای که باعث اعتراض و انتقاد نشود، ظرافت‌های خاصی می‌طلبد و از سوی دیگر داشتن شخصیت روحانی در سریال باعث ایجاد محدودیت‌های ژانری نیز می‌شود. در حالی که بسیاری از سریال‌های موفق تلویزیون در طول این سال‌ها را کمدی‌ها تشکیل داده‌اند، داشتن یک روحانی در یک سریال کمدی تقریباً ناممکن به نظر می‌رسد. البته نمونه‌های محدودی وجود داشته، اما عمومیت ندارد. همان طور که به تصویر کشیدن لباس روحانیت در کاریکاتورها ممنوع است، کارتون‌های هم برای کشیدن سیاستمداران روحانی از ترفندهایی مانند نشان دادن آستین و... بهره می‌برند. به جز اعتراضاتی که ممکن است از سوی خود علما و جامعه مذهبی نسبت به نمایش توهین‌آمیز روحانیون در مجموعه‌های نمایشی صورت گیرد، این موضوع در میان مخاطبان نیز اهمیت قابل توجهی دارد. تقریباً همه مردم تاکنون برخوردهای نزدیکی با روحانیون

سند کمیانی خودرو پراید سایپا ۱۳۲، مدل ۹۷، رنگ سفید، شماره انتظامی ۳۲۳ ص ۳۶-ایران ۷۹، شماره موتور 11485004425، شماره شاسی 14107082، بهنام رسول قربانزاده مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

برگ سبز خودرو پیکان وانت، مدل ۸۵، رنگ بشمی، شماره انتظامی ۶۷۲ ق ۵۳ - ایران ۵۶، شماره موتور 11485004425، شماره شاسی 14107082، بهنام رسول قربانزاده مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

## استخدام سرایدار هتل

آقا متاهل (۳۰ تا ۵۵ سال) بومی متلقو مازندران - با ضامن معتبر - حقوق ۲/۵۰۰ ثابت شماره: ۰۲۱۴۴۲۱۷۴۶۶

## آموزش حضوری

آلردین - آلرنت خانگی اشتغال اصول مدیریت ۰۲۱۲۲۹۶۶۳۵۹